Afet Türleri ve Sınıflandırılması

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- Afetler sınıflandırılırken başta **oluşum nedeni** olmak üzere **oluşum hızı** ve **etki alanı** dikkate alınır. Oluşum nedenine göre afetler **doğa kaynaklı** ve **insan kaynaklı** olarak ikiye ayrılır.
- **Doğa kaynaklı afetler:** Kaynağını yer kabuğundan ya da yerin derinliklerinden alan **jeolojik** afetler (deprem, volkanik patlama); atmosfer olaylarına bağlı **klimatik-hidrolojik** afetler (kuraklık, sel, kasırga, hortum, dolu); hastalık yapıcı canlılardan kaynaklanan **biyolojik** afetler (salgın hastalıklar, böcek istilaları).
- **İnsan kaynaklı afetler:** Savaş, terör saldırıları ve zorunlu göçler gibi **sosyal** afetler; maden, nükleer santral, sanayi ve ulaşım kazaları gibi beşerî faaliyetlerden ve teknolojinin amaç dışı kullanımından kaynaklanan **teknolojik** afetler.
- **Oluşum hızına göre** bazı afetler (deprem, sel) birkaç saniye ya da saat içinde gerçekleşirken bazıları (kuraklık, çölleşme) aylar-yıllar içinde yavaş gelişir. **Etki alanına göre** bazıları yerel kalır, bazıları (salgınlar, kuraklık) çok geniş alanları etkiler.
- Dünyada son yıllarda küresel iklim değişikliği, doğal kaynakların aşırı kullanımı ve nüfus hareketleri gibi nedenlerle afetler daha sık yaşanmaktadır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Boşlukları doldurunuz.

a) Kaynağını yer kabuğundan ya da yerin derinliklerinden alan afetlere ..... afetler denir.

b) Atmosfer olaylarına bağlı oluşan afetlere ..... afetler denir.

c) Beşerî faaliyetlerden ve teknolojinin amaç dışı kullanımından kaynaklanan afetlere ..... afetler denir.

2 Afetlerin sınıflandırılmasında **en başta** dikkate alınan ölçüt aşağıdakilerden hangisidir?

A) Oluşum nedeni
B) Adı
C) Görüldüğü ay
D) Haberlerde yer alma süresi
E) Meydana geldiği ülkenin nüfusu

3 Aşağıdakilerden hangisi **jeolojik** kökenli bir afettir?

A) Kuraklık B) Hortum C) Volkanik patlama D) Salgın hastalık E) Maden kazası

4 Aşağıdaki ifadelerin doğru (D) ya da yanlış (Y) olduğunu belirtiniz.
(…) Savaşlar ve zorunlu göçler sosyal afetlere örnektir.
(…) Kuraklık, oluşum hızı bakımından ani gelişen bir afettir.
(…) Nükleer santral kazaları teknolojik afetler arasındadır.
(…) Salgın hastalıklar biyolojik afetlere örnektir.

5 Aşağıdaki afetleri türleriyle eşleştiriniz.
1) Deprem 2) Sel 3) Böcek istilası 4) Terör saldırısı 5) Ulaşım kazası
a) Sosyal b) Jeolojik c) Teknolojik d) Biyolojik e) Klimatik-hidrolojik

6 Aşağıdakilerden hangisi **insan kaynaklı** bir afettir?
A) Kasırga
B) Bir kömür madeninde meydana gelen göçük
C) Deprem
D) Dolu
E) Sıcak hava dalgası

7 Kavram haritasındaki boş kutulara doğa kaynaklı ve insan kaynaklı afet türlerinden eksik olanları yazınız.

8 Aşağıdaki afetlerden hangisi **klimatik-hidrolojik** afetlere örnektir?
A) Deprem B) Volkanik patlama C) Sanayi kazası D) Kasırga E) Savaş

9 Afetlerin **oluşum hızına** göre sınıflandırılmasında aşağıdakilerden hangisi **yavaş gelişen** afetlere örnektir?

A) Kuraklık B) Deprem C) Hortum D) Patlama E) Ani sel

10 Dünyada son yıllarda afetlerin daha sık yaşanmasının **üç** nedenini yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki afetleri oluşum nedenlerine göre tablodaki uygun sütuna yazınız.
kuraklık, maden kazası, volkanik patlama, salgın hastalık, savaş, dolu, ulaşım kazası, böcek istilası, deprem, zorunlu göç.

Jeolojik	Klimatik-hidrolojik	Biyolojik	Sosyal	Teknolojik
.....	.....	.....	.....	.....

12 "Hastalık yapıcı canlı organizmalar ya da bunların ürettiği maddelerden kaynaklanan afetler" tanımı aşağıdaki afet türlerinden hangisine aittir?

A) Jeolojik afetler
B) Klimatik-hidrolojik afetler
C) Sosyal afetler
D) Teknolojik afetler
E) Biyolojik afetler

13 I. Tsunami bir depremden sonra birkaç saat içinde kıyılara ulaşabilir.
II. Bir salgın hastalık birkaç ay içinde onlarca ülkeye yayılabilir.
III. Bir heyelan yalnızca bir yamaçtaki birkaç evi etkileyebilir.
Bu örneklerden hangileri afetlerin **etki alanlarının** farklı olabileceğini gösterir?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

14 Aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi **yanlıştır**?

A) Deprem – Jeolojik afet
B) Dolu – Klimatik-hidrolojik afet
C) Göç – Sosyal afet
D) Hortum – Jeolojik afet
E) Sanayi kazası – Teknolojik afet

15 Doğa kaynaklı afetler ile insan kaynaklı afetler arasındaki temel farkı açıklayınız ve her birine **ikişer** örnek veriniz.

16 Bir nükleer santralde meydana gelen kaza sonucu radyoaktif maddelerin çevreye yayılması hangi afet türüne örnektir?

A) Jeolojik afet
B) Klimatik-hidrolojik afet
C) Biyolojik afet
D) Sosyal afet
E) Teknolojik afet

17 Aşağıdaki afet çiftlerinden hangisinde her iki afet de **aynı** türdedir?

A) Deprem – dolu
B) Sel – kuraklık
C) Salgın hastalık – maden kazası
D) Savaş – volkanik patlama
E) Ulaşım kazası – kasırga

18 Aşağıdaki afetleri **oluşum hızına** göre "ani gelişen" ve "yavaş gelişen" olarak ikiye ayırınız.
deprem – kuraklık – hortum – çölleşme – maden göçüğü – ani sel

19 "Bir ülkede ekonomik kriz ve çatışma nedeniyle yüz binlerce kişinin kısa sürede yurdunu terk etmek zorunda kalması" aşağıdaki afet türlerinden hangisine örnektir?

A) Sosyal afet
B) Jeolojik afet
C) Teknolojik afet
D) Biyolojik afet
E) Klimatik-hidrolojik afet

20 Aşağıdakilerden hangisi bir afetin birden fazla nedenle ilişkili olabileceğine en uygun örnektir?

A) Bir ovada tek başına dolu yağması
B) Bir dağda kendiliğinden çığ düşmesi
C) Deprem sonrası hasar gören bir fabrikadan zehirli gaz sızması
D) Bir gölde su seviyesinin mevsimlik olarak düşmesi
E) Bir ormanda ağaçların yaprak dökmesi

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki tabloda temsilî bir ülkede bir yıl içinde kayda geçen afetlerin türlerine göre sayısı verilmiştir.

Jeolojik	Klimatik-hidrolojik	Biyolojik	Sosyal	Teknolojik
6	42	4	3	25

a) Doğa kaynaklı afetlerin toplam afetler içindeki payı yüzde kaçtır?
b) Klimatik-hidrolojik afetlerin payı yüzde kaçtır? Bu ülkede afet yönetimi için öncelikle hangi tür önlemler alınmalıdır?

22 Önceki sorudaki tabloya göre
I. İnsan kaynaklı afetlerin sayısı doğa kaynaklı afetlerden azdır.
II. Teknolojik afetler, jeolojik afetlerin dört katından fazladır.
III. Biyolojik afetler en az görülen afet türüdür.
yargılarından hangileri doğrudur?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

23 Şiddetli bir fırtına sonrası bir kıyı kentinde dere taşmış, sular elektrik tesislerine ulaşınca bir sanayi tesisinde yangın çıkmış, günler sonra da kirlenen sular nedeniyle bulaşıcı hastalık vakaları artmıştır. Bu olaylar zincirinde **hangi afet türleri** sırasıyla görülmektedir?

A) Jeolojik → sosyal → teknolojik
B) Biyolojik → jeolojik → sosyal
C) Klimatik-hidrolojik → teknolojik → biyolojik
D) Teknolojik → klimatik-hidrolojik → jeolojik
E) Sosyal → biyolojik → klimatik-hidrolojik

24 Aşağıdakilerden hangisi afetleri sınıflandırmanın **faydalarından** biri **değildir**?

A) Benzer afetler için ortak önlemler geliştirmek
B) Afet türüne göre uzman kurumlar arasında iş bölümü yapmak
C) Afet istatistiklerini düzenli tutmak
D) Eğitim ve bilinçlendirme çalışmalarını planlamak
E) Afetlerin gerçekleşmesini tamamen ortadan kaldırmak

25 "Afet türlerinin sınıflandırılmasında oluşum nedeni kadar oluşum hızı ve etki alanı da önemlidir." Bu yargıyı **deprem** ve **kuraklık** afetlerini karşılaştırarak açıklayınız.

26 Afetlerle ilgili aşağıdaki yargılardan hangisi **yanlıştır**?

A) Doğa kaynaklı afetlerin önemli bir bölümü atmosfer olaylarına bağlıdır.
B) İnsan kaynaklı afetler sosyal ve teknolojik olarak ikiye ayrılır.
C) Jeolojik afetler kaynağını atmosferdeki hava hareketlerinden alır.
D) Biyolojik afetler hastalık yapıcı canlılarla ilişkilidir.
E) Teknolojik afetler beşerî faaliyetlerden kaynaklanır.

27 Aşağıdaki durumlardan hangisi bir **teknolojik** afet riskini azaltmaya yöneliktir?

A) Dere yataklarının genişletilmesi
B) Yamaçlara istinat duvarı yapılması
C) Aşı kampanyası düzenlenmesi
D) Maden ocaklarında gaz ölçüm cihazlarının sürekli çalışır durumda tutulması
E) Kuraklığa dayanıklı tohum geliştirilmesi

28 Bir öğrenci afetleri yalnızca "büyük ve ani gelişen doğa olayları" olarak tanımlamıştır. Bu tanımın **eksik** yönlerini afet türleri üzerinden en az **iki** örnekle açıklayınız.

29 Bir ülke afet yönetim planında afet türlerine göre sorumlu kurumları belirlemektedir:
I. Deprem ve volkanik faaliyetler için yer bilimleri araştırma kurumu
II. Salgın hastalıklar için sağlık kurumları
III. Sel ve kuraklık için meteoroloji ve su işleri kurumları
Eşleştirmelerden hangileri afet türünün niteliğine uygundur?

A) Yalnız II B) I ve II C) I ve III D) II ve III E) I, II ve III

30 Aşağıdaki haber başlıklarından hangisi **biyolojik** bir afete işaret eder?

A) "Şiddetli rüzgâr çatıları uçurdu"
B) "Çekirge sürüleri binlerce dönüm tarım alanını yok etti"
C) "Tünel inşaatında göçük meydana geldi"
D) "Yanardağ kül püskürtmeye başladı"
E) "İki tren çarpıştı"

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**